

पवेश सं० १८२०२

विषयः पुरुषोत्तिहासम्

क्रम सं०

नाम आत्मुन शुक्ला नर्दी भाहात्म्यम्
(सहभाषडे)

ग्रन्थकार

पत्र सं० १-३

श्लोक सं०

अक्षर सं० (पंक्तौ)

४-

पंक्ति सं० (पण्डे)

१०

आकारः १८॥ ५४॥ ३॥

लिपिः दे. ना.

आधारः का.

वि० विवरणम् पू०

14507

वी० एस० य० ए०--७७ एस० सी० ई०--१६५१--४० ०००

ज. ३२९७

Indira Gandhi National
Centre for the Arts

अथ शालग्राम स्नानं ॥ शालग्रामशिला चतुर्वेदका दानमुत्तमं ॥ भूचक्रं तेन दत्तं स्यात्सौख्यं वनकाननं ॥ १० ॥
 अथ प्रयोगः ॥ देशकालौ स्मृत्या इमां शालग्रामशिलां बिष्णुदेवतां सिंहसनघंटासुवर्णैश्च त्रात्रिकस्त्री
 नीयपात्राचामरवितानतूलिकोपधानसहितं सौख्यं भूचक्रदानसमफलं वाप्येष्टं अमुकगोत्रं अमुकश-
 र्माहं अमुकगोत्राय अमुकशर्मणे ब्राह्मणाय रातुमहं मुद्रां जेतुं न पापहामहाबिष्णुः प्रीयतां नमः ॥ अत्र
 दानवाक्यानि ॥ महाकेशनिवासे न चक्राद्यैरुपशोभिनी ॥ अस्मै देवस्य दानेन नमः संतु मम नो रथाः ॥ ११ ॥
 शंखः शुभं करोति सर्वमंगलदायकः ॥ तस्मादस्य दानेन नमः संतु मम नो रथाः ॥ २१ ॥ घंटा देवप्रिया नित्यं
 महांते करीशुभा ॥ संप्रदानेन मे तस्याः शान्तिरस्तु मम ॥ ३॥ नागायराजमन्त्राय श्रीपते गुरु उज्ज-
 तवमूर्तिप्रदानेन प्रसन्नो भव सर्वदा ॥ ४॥ इति

फा.मु.

१

३३

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ मां धातीनां च ॥ ॥ आमर्दकी व्रतं ब्रह्म महापातकनाशनं । सरहस्यं मुनिश्रेष्ठं । सहस्रफल
प्रदं ॥ १ ॥ वशिष्ठ उवाच ॥ अत्रैवादाहरंती ममिति हासं पुरातनं । पथामुक्तिमनुप्राप्ता व्याधीहि माममन्विताः ॥ २ ॥
वेदिकानामनारं ह्यपुष्टनाकुलं । ब्राह्मणं स्त्रियैर्वैश्यैश्च देवसमलंकृतं ॥ ३ ॥ रुचिरं रघुशालं त्रैलोक्यं
निनादितां न नास्ति को न दुर्वे तो तस्मिन् पुरं परं सदा ॥ ४ ॥ तत्र सोमान्वयो राजा विद्यातः । रामविदुः ॥ राजा चैव
रथो नाम धर्मात्मा मत्संगः ॥ ५ ॥ नामा युतवल्गुः श्रीमान् शास्त्रार्थधारणः ॥ तस्मिन् रामनिधर्मो ज्ञेयः धर्मात्मानि
धर्मप्रभो ॥ ६ ॥ लवणो तैव कुत्रापि रूपापतेनैव निर्द्वन्द्वः । मुकालः संसारां रण्ये तस्मिन् रत्नप्रशस्तः ॥ ७ ॥
विष्णुभक्तिरतालोकात् तस्मिन् नरवरं सति ॥ हृषीकेशात् तस्मिन् नराणां वापि विशिष्यतः ॥ ८ ॥ न शुक्लो न च लोभो
दुष्टो न मुमुक्षुः न तः । सर्वो न धर्मानप्यसि तत्पदं हरिभक्तिपरायणः ॥ ९ ॥ एवं सर्वं सारात्तत्पुर्वं ह्योजनमनुजम् । ज
नस्य सांख्ययुक्तस्य हरिधर्मरतस्य च ॥ १० ॥ अथ कालेन संप्राप्ता ह्यारुणिक्यस्य युता । फाल्गुनस्य सिते यत्नेना
क्रामर्दकी स्मृता ॥ ११ ॥ तामवाप्य युवान् अमवालस्थ विरासदा ॥ १२ ॥ नियमं चोपवासस्य सर्वं वक्त्रं न रामप्रभो ॥

राम.

१

सुवर्णनिर्मितपरशुरामप्रतिमासहितं

महाफलं व्रतं ज्ञात्वा स्नानं कलावदिर्जले ॥ १२ ॥ तत्र देवतयोरप्यज्ञा लोकाश्चापि महोत्सवाः । पराकुंभमवस्थाप्य
छत्रोपानहसंयुते ॥ १३ ॥ पंचरत्नसमायुक्तं दिव्यां धादिवासितां । दीपमालावन्तितैर्व्रजामरद्रुमैः ॥ १४ ॥ ताम मन्वितां
दम्भनमस्तैस्तरुणाकानंदैर्बुधैः । आमर्दकी कृतछापुष्पि पुष्पिवरप्रदः ॥ १५ ॥ धाततनुसमुद्रं ते सर्वपातक
नाशिनौ । आमलकितमस्कं भोगहागाघोदकं मम ॥ १६ ॥ धात्रि त्रैलोक्यरूपसिंहासनात् प्रणजिता । अनया प्र
दक्षिणा सर्वपापहरा भव ॥ १७ ॥ तत्र ज्ञात्वा तं च कुर्जनाः सर्वस्वश्रुक्ताः । एतस्मिन्नेव काले तु व्याधुः संस्थानमा
गतः ॥ १८ ॥ सुधाश्रमय रिरामो भारतीति । स्वसन्निधौ संप्राप्तो मलदिग्धो गोमहाभरिणोऽपि रितः ॥ १९ ॥ कुं
दवार्यं जीवघाती सर्वधर्मवध्निः कृतः । जपारं तत्र सोयद्रुदामर्दक्यैश्च धान्वितः ॥ २० ॥ दीपमालाकुलदंष्ट्रातै
र्वेव निषसाद सः । किमेतदिति सर्वं प्रप्राप्ते विस्मयतां भूशः ॥ २१ ॥ ददशकुंभं तत्र स्थितं वै दामोदरं तथा । ददश
मलको वृक्षं तदग्रस्थां दृष्ट्वा कान ॥ २२ ॥ वेधमयं वतथा व्यानं सुभ्रावय दतां चुराणो । एकादश्यां श्रमादा तस्य
मुश्राव शुधिनोपि सन् ॥ २३ ॥ जायतस्तस्मात्तद्विर्गता विमयचेतसः । ततः प्रभातसमये विविधैर्गुणैर्गर्जनाः ॥ २४ ॥

जामरमे सुवर्णं ज

का. ३७
२

२४

आधोपि गृहभागात्तु भुजे प्रीतिमानसः। ततः कास्तेन महता आधः पंचत्वमागतः॥२५॥ एकादशः प्रभावैतरात्रो
जागरणस्य च। गच्छेत्प्रपदे सुमहच्चतुरंगवलावितं॥२६॥ जयंती नाम नगरी तत्र रात्रा विहरथ॥ तस्मात्स्य तनयो
पहंनो आच सुरणो वत्॥२७॥ चतुरंगवलो येनो धनधान्यसमन्वितः॥ दशापुत्रानि ग्रामाणां भुजे मयवर्जि
तः॥२८॥ ते जसादित्यसदृशः कीर्त्या चंद्रसमप्रभः॥ धाक्रमे विशुद्धसमः क्षमया एधि वीसमः॥२९॥ धार्मिकः
सत्यवादी ब्रह्मभक्तियोगपराः॥ ब्रह्मरूपः सत्यस्थिर्वै प्रजापालनतत्परः॥३०॥ यजते विविधानपञ्चांगं
रात्रा परदध्म॥ रात्रा निविधाना निप्रदराति च सर्वदा॥३१॥ एकदा मृगयायात्ते देवान् मार्गपरिभ्रुतः॥ न
दिशंते नैव दिशंते नित्यमहीयति॥३२॥ अपश्यत्स यश्चिन्तां यत्रो धंशस्विनां वारं॥ तस्य छायां समाश्रि
त्य सुधापसमहीयति॥३३॥ उपधाय तं रश्मिमेकाकी सहते वने। अत्रां तरे स्नेहगणाः सर्वतो तं वासभा
कू॥३४॥ आयसीत त्रयत्रास्ते ए जायत बलादैनः॥ कर्तव्ये रजतो राजा सर्वदेवो यतः पितः॥३५॥ पुरिवार्यत
तत्तत्स्मृतं नाने भूरिदृष्टिणां हं सतामिति वाचुस्ते तिजं वरी विगो धकत॥३६॥ अनेन निहताः सर्वपितरो आत्तः

गम-
२

सुताः पित्रास्तु भागिनेषां श्वमातुलाश्च निधानिताः॥३७॥ निर्वोसिताश्च स्वस्थानात् विसेमाश्च दिशो दश एता
वदुक्ताः सर्वतस्तं हंतुं मुद्यताः॥३८॥ पाशैश्च यद्विशोः खड्गैः वंशैर्धनुषि संधितैः॥ सर्वतोरिगणान्ते च राजानं
हंतुं मुद्यताः॥३९॥ सवो गिराश्चक्राणि समादधति न वै शरीरं विराजितं स्यात्॥ ते चापि सर्वहंत सत्त्वसंधान्ते छा
वभुवर्गते देहजीवाः॥४०॥ यदापि चलिंतुं तत्र न शोकोत्तरयो भद्रं शस्त्राणि कुंठितान्येव सर्वधागतं चेत्तदा॥
४१॥ हीनाय धनुस्ते सर्वयुतं हंतुं ममागताः एतस्मिन्नेव काले तु तस्य राज्ञः शरीरतः॥४२॥ निरुता प्रमदा सेका
मर्वाभरणा भूषिताः दिव्यगंधममया युक्ताः॥ दिव्यो वरविभूषिताः॥४३॥ दिव्यमाल्यां वा धारयन्तु कुरीकुरिता ननाः॥
सावस्कुलिंगान् औत्राभ्यां वमंती पावकं वदुः॥४४॥ तुकोपतं रुरवैव कालगतिरिवापरा॥ अभ्यधावत्सु सेक
द्वास्ते छात्रा नतदुः सुहा॥४५॥ निहताश्च तदा देयमाने वा कर्मता मया॥ ततो राजा विबुधैः सनददृशी मह
ददुतं॥४६॥ हतान् स्नेहगणान् दद्यात् राजा चिंतामवापसुः॥ स्नेकेन हतास्ते छात्रास्ते नैव रिगोभमः॥४७॥

फा.शु.

३

३५

केनेदं च महत्कर्म कृतमस्मद्वितार्थिना एतस्मिन्नेव काले च वागुवाच शरिणी ॥ ४८ ॥ तैस्थितं न पतिदं ह्यनिःकामै
विष्मया चितं शरणं केशवा दस्यो नास्ति कोऽपि द्वितीयकः ॥ ४९ ॥ वनात् तस्मात्स कुशली समायातोऽपि भूमिभुक् ।
रास्यं च कारधमीत्मा धरायै देवते श्रवतः ॥ ५० ॥ वशिष्ठ उवाच ॥ आमर्दकीव्रतं राजन नृपे कुर्वन्ति नरोत्रमाऽनेवति
वैष्णवे लोके नात्र कार्या विचरणा ॥ ५१ ॥ इति श्रीब्रह्मांडपुराणे आमर्दकीमाहात्म्ये कालुनीशुक्लसमाप्ता

शम०

३

